

Mosonmagyaróvár városrészei

Mosonmagyaróvár

Mosonmagyaróvár a glóbusz északi szélesség 47,873810° és a keleti hosszúság 17,268730° által meghatározott helyen fekszik. A száraz számok a Mosoni-Duna – Lajta összefolyásánál, az egykori „Mosonyi kapu” torkában megtelepült város helyzetét rögzítik. Három határ közelében, Bécestől 84 km-re, Pozsonytól 34 km-re, Budapesttől 160 km-re van. A Bécs – Budapest (Párizs-Isztambul) vasúti fővonal, valamint az M1 és M15 autópálya tárja fel. A 86-os számú Adria – Baltikum összekötő út itt torkollik az 1. számú nemzetközi főútba, s innen ágazik ki a szigetközi falvakat felfűző, Győrbe vezető gerincút is.

A mai város három önálló település XX. század eleji összevonásából jött létre. Először **Magyaróvár** és a török háborúk után az óvári vár szomszédságában kibontakozó **Lucsony** község olvadt össze (1905), majd **Moson** és **Magyaróvár** 1939. július 1-én egyesült **Mosonmagyaróvár** néven. A döntés a háború küszöbén született, a bizonytalanul beinduló összeépülés elakadt, így a tényleges közös élet csak 1945 után indulhatott be. Míg Moson mai alakját folyamatos szerves fejlődéssel érte el, addig Óvár a belváros és a vár körül időben és térben jól körülhatárolható módon, több lépésben, teleszerűen növekedett.

A két városrész összekapcsolódása az ötvenes évek végén családi házakkal folytatódott. A teljes "zárást" a két települést elválasztó szántókon három évtized alatt kiépült lakótelep (Városközpont) adta. Magyaróvár és Moson máig őrzi identitását: a 34 ezres város lakói ma is "mosoniaknak" és "óváriaknak" vallják magukat.

1. Magyaróvár

Az első ismert település a Mosoni-Duna és a Lajta összefolyásánál létrejött római erőd, Ad-Flexum castruma és a hozzátartozó polgári település volt.

Magyaróvár első várát Győr nembeli Konrád építette fel a XIII. század közepétől. A kialakuló település 1354-ben királynéi kiváltságokat kapott, a városi fejlődés felgyorsult. Mária Terézia a királynéi városhoz tartozó uradalommal együtt 1766-ban hozományul lányának ajándékozta, városi kiváltságait lassan elvesztette, mezővárossá süllyedt. Hírnevét az 1818-ban alapított Magyaróvári Gazdasági Akadémia és a főhercegi mintagazdaság tartotta fenn.

Trianon nyomán vármegye-központ szerepe megszűnt, járási székhellyé vált. Az első világháborúban létesült hadi giga-üzem (Ipartelep) részeire a két világháború között gyárak sora települt. Újabb városrészek születtek (a XX. század elején **Mofémtelep**, **Károlyliget** és **Újtelep**, a '60-as évektől a **Városközpont**, a rendszerváltás körül - és után - a **Halászi úti lakóterület**, a **Gyöngyös lakóterület**, a **Lajta lakókert**...)

2. Moson

A Mosoni-Duna, a Lajta mocsaras partvonulata és a Hanság ingoványos világa között évezredek óta természetes átjárót képezett a Mosonyi kapunak nevezett szoros. A honfoglalás után gyeplő-kapuként szolgált, majd a keresztény állam létrejöttével a király a határispánság várával erősítette meg. Az erősséget II. Ottokár cseh király 1271-ben elpusztította, a vármegye központja Óváron éledt újjá.

A török háborúk után a Mosoni-Duna kikötőjétől szekereken fuvarozták Bécs felé az Alföld, Temesköz és Bánát uszályokon Győrig szállított gabonáját. A kikötőre iparok sora települt, Moson polgársága gazdagodott, a település szépült. 1944-ben a kereskedő zsidóság nagy részét deportálták, a háború után a módos németajkú parasztpolgárokat kitelepítették. A megkopott városrész rehabilitációja csak a rendszerváltás után indult el.

3. Majrok

Az óvári vár északi oldalának védelmét biztosító mocsarat 1786-ban lecsapolták. Az így felszabaduló területre költöztek a városból kitiltott tűzveszélyes létesítmények: fazekasműhelyek, terménytárolók. Ezeket követték az uradalom alkalmazottai. A XIX. század végén főhercegi mintatehenészet létesült.

Az 1813-ban folytatódó lecsapolás eredményeként a Majrok mellett megteremtették a főhercegi ligetet, a város "Park"-ját (Wittmann park). E városrészben nyílt meg a város új köztemetője, s bővült a város keleti irányban a **Halászi úti**, a rendszerváltás után a **Gyöngyös telepi** és a **Duna lakóparki** lakóterülettel.

Mosonmagyaróvár városrészei

4. Lucsony és Károlyliget

A vár melletti, Lajta-ágakkal körülzárt terület a török háborúk idején a keresztény hadak gyülekező helye volt. Beépítésére a háborúk lezárulása után nyílt lehetőség. Első hullámban az uradalom alkalmazottai, majd iparosok is költöztek ide. Idővel a kis telep önálló faluvá nőtt saját kocsmával, bíróval, mészárszékkal, templomcskával. Magyaróvár városához 1905-ben csatlakozott. Az akadémia számos tudományos intézménye települt a hangulatos városrészbe. Az 1968-ban fűrt termálkút vizére - az egykori híres tormaföldek helyén - gyógyfürdőt és szállót építettek.

Lucsonyhoz közvetlenül kapcsolódóan, a Lajta-kanyarban lévő egykori liget XX. század eleji kipurcellázásával jött létre a tisztviselőknek, akadémiai dolgozóknak otthont adó **Károlyliget**, mely máig megőrizte kertés-családirház-fasoros arculatát.

5. Mofémtelep

A városban az első komoly "zöldmezős" ipari beruházás a Hirtenbergi Vadásztöltény-, Gyutacs és Fémáru gyár megtelepedése volt 1899-ben. Az üzemekhez munkás lakótelep is épült. A gyár utóda a Mosonmagyaróvári Fém szerelvénygyár (MOFÉM), mely hamarosan a város második legnagyobb ipari létesítménye lett. A lakótelep bővült, művelődési házat, sportuszodát, iskolát építettek.

Az 1990-es évek végén egy híd építésével feltárták a Lajta túlsó partját, ahol néhány év alatt nőtt ki a földből a **Lajta lakókert** városrész rendezett utcáival, fasoraival, korszerű házaival.

6. Ipartelep

A világháborúra készülő Monarchia nagyszabású fegyverkezésbe fogott. Moson és Óvár határában, a vasút mellett építették meg a városnyi méretű gyárat, a "Löporgyárat". Az 500 holdat meghaladó területű üzem az ipari csarnokokon kívül vasútállomást, villanytelepet, tűzoltóságot, vízművet, munkás- és tisztviselőlakásokat, tiszti kaszinót - sőt még templomot is - tartalmazott. A létesítmény a korai vasbeton építészet kiemelkedő alkotása.

Trianon után a gyárat leszerelték, helyén számos, később jelentőssé váló üzem települt.

7. Városcsúcs

Az egyre iparosodó város sokasodó munkásainak lakást kellett biztosítani. A megoldás: a Moson és Óvár közötti 2 km-es beépítetlen sávban lakótelep építhető. Az 1960-ban indult hagyományos szerkezetű, majd a '70-es években panelosra váltott technológiával közel 3000 lakást építettek. Az egyesült város súlypontjában lévő lakótelepen - a Városcsúcsban - intézmények sora létesült: iskola, óvoda, művelődési ház, rendőrség, pártház, szálloda. A Városcsúcs - szemben más városok számos sivatras lakótelepével - máig megőrizte, illetve kialakította barátságos, élhető arculatát.

Mosonmagyaróvár városrészei

